

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Кафедра практичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Гейко Є.В.

«31» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 3 Практикум з дитячої психології

Галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

ОР **магістр**

Спеціальність **012 Дошкільна освіта**
(шифр і назва напрямку підготовки)

ОПП **Дошкільна освіта та Початкова освіта**
(шифр і назва спеціальності)

Факультет педагогіки та психології
(назва факультету)

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма «Практикум з дитячої психології» для студентів за
(назва навчальної дисципліни)

Спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» ОПП Дошкільна освіта та Початкова освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти

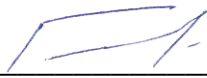
Розробники:

доцент кафедри практичної психології, канд. психол. н. Міненко О.О.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від «31» серпня 2020 року №1

Завідувач кафедри

(підпис)

Гейко Є. В.
(прізвище та ініціали)

© Міненко О. О., 2020 рік

© ПзДП, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

2. Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання*
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Галузь знань 0101 Педагогічна освіта (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
Блоків/модулів – 4	Спеціальність: 012 Дошкільна освіта (шифр і назва)	Рік підготовки	
Розділів/змістових модулів – 4		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 150		Вид контролю:	
		залік	екзамен
		Лекції	
		14 год.	6 год.
		Практичні, семінарські:	
		30 год.	6 год.
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 4	Освітньо-професійний рівень: бакалавр	Лабораторні:	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота:	
		61 год.	93 год.
		Індивідуальні завдання:	
		0 год.	0 год.
		Консультації:	
		0 год.	0 год.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання –

для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни:

- оволодіння студентами системою загально-теоретичних знань з дитячої психології;
- усвідомлення значущості знань про віковий розвиток підростаючої особистості як необхідної умови професійної майстерності педагога-вихователя;
- формування практичних умінь та навичок використання знання психологічних особливостей вікових періодів у професійній діяльності;
- озброєння студентів прийомами самостійного набуття знань, самоорганізації діяльності, навчання та самовдосконалення;

Завдання вивчення дисципліни:

- вивчення основних закономірностей розвитку дитини на різних вікових етапах;
- формування знань про новоутворення, сенситивні періоди та провідні види діяльності на кожному етапі онтогенезу;
- вивчення факторів і умов формування особистості дитини на різних вікових етапах;
- практичне використання знань з дитячої психології для оптимізації психічного розвитку дітей на різних вікових етапах;
- аналіз проблем і деформацій психічного розвитку дітей в умовах сучасного українського суспільства, розробка шляхів їх профілактики та корекції;
- формування знань і умінь використання сучасних методів наукового дослідження з метою моніторингу особливостей розвитку інтелектуальної, емоційно-вольової та особистісної сфери дітей в процесі онтогенезу;
- формування уміння створення та застосування програм корекції та розвитку інтелектуальної, емоційно-вольової та особистісної сфери дітей;
- здійснення навчально-виховної роботи з дітьми на основі знань індивідуально-вікових особливостей;
- формування практичних умінь та навичок створення оптимальних умов для психічного розвитку як окремої особистості, так і дитячих колективів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні закономірності розвитку дитини на різних вікових етапах;
- новоутворення, сенситивні періоди та провідні види діяльності на кожному етапі онтогенезу;
- фактори та умови формування особистості дитини на різних вікових етапах;

- основні проблеми і деформації психічного розвитку дітей в умовах сучасного українського суспільства;
- сучасні методи наукового дослідження інтелектуальної, емоційно-вольової та особистісної сфери дітей в процесі онтогенезу;

ВМІТИ:

- практично використовувати знання з дитячої психології для оптимізації психічного розвитку дітей на різних вікових етапах;
- розробляти програми профілактики та корекції проблем і деформацій психічного розвитку дітей в умовах сучасного українського суспільства;
- практично використовувати сучасні методи наукового дослідження з метою моніторингу особливостей розвитку інтелектуальної, емоційно-вольової та особистісної сфери дітей в процесі онтогенезу;
- розробляти та застосовувати програми корекції та розвитку інтелектуальної, емоційно-вольової та особистісної сфери дітей;
- здійснювати виховну роботу з дітьми на основі знань індивідуально-вікових особливостей;
- практично створювати оптимальні умови для психічного розвитку як окремої особистості, так і дитячих колективів.

Спеціальні (фахові компетентності):

1. Діагностувати порушення психічного розвитку дошкільників на основі наукових та етичних норм.
2. Самостійно планувати, організовувати та здійснювати психолого-педагогічну корекцію порушень психічного розвитку дошкільників.
3. Приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах в процесі роботи з проблемними категоріями дошкільників.
4. Оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію в галузі психолого-педагогічної терапії.
5. Дотримуватися під час психолого-педагогічної корекції норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Загальні компетентності:

- КЗ-1.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- КЗ-2.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- КЗ-3.** Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- КЗ-4.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- КЗ-5.** Здатність працювати в команді.
- КЗ-6.** Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Програмні результати навчання:

ПРН 02 Упроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї в організації освітнього процесу закладів дошкільної освіти різного типу.

ПРН 04 Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності.

ПРН06 Здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком особистості дитини.

ПРН 08 Виявляти та відтворювати в практичній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти передовий педагогічний досвід та результати досліджень.

ПРН09 Застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання психолого-педагогічних дисциплін і обирати відповідні технології та методики.

3. Програма навчальної дисципліни

Вступ

Програма курсу «Психологія дитяча та вікова» передбачає ознайомлення студентів з фундаментальними знаннями сучасної психологічної науки, основними напрямками психологічних досліджень у віковій вітчизняній та зарубіжній психології, закономірностями психічного розвитку в онтогенезі. Вказана галузь психології є однією з центральних профільюючих дисциплін в системі підготовки майбутніх педагогічних працівників, на якій будується подальше формування психолого-педагогічних уявлень про принципи та механізми навчання і виховання особистості. Курс «Психологія дитяча та вікова» спрямований на створення загальних теоретичних основ наукового світогляду студентів, цілісного уявлення про особливості розвитку психічних явищ; на підготовку до психологічно обґрунтованого вивчення, навчання і виховання особистості вихованців.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи дитячої та вікової психології.

Тема 1. Дитяча та вікова психологія як наука.

Визначення предмету дитячої та вікової психології.

Принципи та завдання дитячої та вікової психології.

Методи дитячої та вікової психології.

Тема 2. Закономірності психічного розвитку особистості.

Поняття психічного розвитку особистості.

Закономірності психічного розвитку. Типи розвитку за Л. С. Виготським.

Рушійні сили розвитку особистості. Види протиріч у розвитку.
Фактори психічного розвитку особистості.

Тема 3. Вікова періодизація.

Поняття віку як центральна категорія дитячої психології. Критерії визначення вікових стадій. Вікова періодизація дитинства за Д.Б.Ельконіним.

Поняття про провідний вид діяльності, новоутворення та соціальну ситуацію розвитку кожного вікового періоду.

Поняття про вікові кризи. Психологічна характеристика вікових криз.
Сенситивні періоди розвитку.

Поняття про акселерацію. Теорії акселерації. Наслідки акселерації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Психічний розвиток у немовлячому та ранньому дитячому віці.

Тема 4. Психічний розвиток у немовлячому віці.

Пренатальний розвиток. Криза новонародженості та її значення для розвитку дитини. Зміна способу життя на переході до постнатального дитинства. Критерії переходу від періоду новонародженого до періоду немовляти. Структура періоду немовляти. Соціальна ситуація розвитку, провідний вид діяльності та новоутворення періоду немовляти.

Розвиток пізнавальних психічних процесів в немовлячому віці.

Орієнтовно-дослідницька діяльність. Виникнення предметних дій. Початкові етапи розвитку мовлення. Зв'язок слова з дією.

Особливості та розвиток емоційної сфери немовляти.

Спілкування з дорослими та його значення в психічному розвитку немовляти. Розвиток форм спілкування. Криза 1 року, її симптомокомплекс. Основні проблеми і деформації психічного розвитку дітей немовлячого віку в умовах сучасного українського суспільства, їх профілактика.

Тема 5. Психічний розвиток у ранньому дитячому віці.

Соціальна ситуація розвитку, провідний вид діяльності та новоутворення періоду раннього дитинства. Розвиток активності дитини, ускладнення її діяльності та стосунків з оточуючими.

Основні етапи мовленнєвого розвитку. Основні способи засвоєння мови. Раннє дитинство як сенситивний період у розвитку мовлення.

Розвиток пізнавальних психічних процесів у ранньому дитинстві. Розвиток сенсорних і перцептивних процесів та дій. Розвиток пам'яті, уваги та мислення. Психологічна структура сенсомоторного інтелекту. Перехід від наочно-дієвого до наочно-образного мислення.

Особливості розвитку емоційної та вольової сфер у ранньому дитинстві.

Спілкування з дорослими та однолітками, його значення в психічному розвитку дітей раннього віку.

Особливості розвитку особистісної сфери дітей раннього віку. Формування образу Я. Криза 3 років, її симптомокомплекс.

Основні проблеми і деформації психічного розвитку дітей раннього віку в умовах сучасного українського суспільства, їх профілактика.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Психічний розвиток у дошкільному віці.

Тема 6. Загальні особливості психічного розвитку в дошкільному віці.

Соціальна ситуація розвитку, провідний вид діяльності та новоутворення в дошкільному віці.

Рольова гра як провідна діяльність дошкільника. Роль гри в психічному розвитку. Структура сюжетно-рольової гри.

Інші види ігрової діяльності дошкільника. Психологічний аналіз іграшок.

Продуктивні види діяльності дошкільника.

Тема 7. Розвиток пізнавальних психічних процесів в дошкільному віці.

Розвиток сенсорної та перцептивної сфер. Удосконалення перцептивних дій та операцій.

Розвиток пам'яті. Зв'язок пам'яті та мислення.

Розвиток уваги. Особливості уваги дошкільника. Шляхи і засоби організації і підтримання уваги дошкільників.

Розвиток мислення. Егоцентризм мислення дошкільника.

Розвиток мовлення. Егоцентризм мовлення дошкільника.

Розвиток уяви. Особливості репродуктивної та продуктивної уяви.

Тема 8. Особливості розвитку емоційно-вольової, особистісної та комунікативної сфер у дошкільному віці.

Розвиток емоційної сфери, її особливості в дошкільному віці. Розвиток емпатії дошкільника. Формування вищих почуттів та соціальних емоцій.

Розвиток вольової сфери.

Особливості розвитку особистісної сфери дітей дошкільного віку. Новоутворення особистісної сфери дошкільника: супідрядність мотивів, засвоєння моральних норм та формування довільної поведінки.

Спілкування з дорослими та однолітками, його значення в психічному розвитку дітей дошкільного віку.

Основні проблеми і деформації психічного розвитку дітей дошкільного віку в умовах сучасного українського суспільства, їх профілактика.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Психічний розвиток у молодшому шкільному віці.

Тема 9. Психологічна готовність дитини 6-7 років до навчання в школі.

Психологія дітей шестирічного віку. Психологічні проблеми, пов'язані з навчанням дітей шестирічного віку.

Психологічна готовність до навчання в школі. Структура психологічної готовності до навчання в школі: інтелектуальна готовність, особистісна готовність, соціально-психологічна готовність, вольова готовність. Основні проблеми психологічної готовності 6-7 річних дітей до навчання в школі.

Психологічна криза 7 років.

Тема 10. Загальні особливості психічного розвитку дитини в молодшому шкільному віці.

Анатомо-фізіологічні особливості дітей молодшого шкільного віку.

Соціальна ситуація розвитку в молодшому шкільному віці. Формування ставлення до школи, учителів і учнівських обов'язків. Засвоєння правил поведінки. Труднощі, які виникають на початку шкільного навчання.

Навчальна діяльність, як провідна у формуванні особистості та психічного розвитку молодшого школяра.

Новоутворення молодшого шкільного віку: довільність психічних процесів, внутрішній план дій, рефлексія, самоконтроль.

Тема 11. Розвиток пізнавальних психічних процесів в молодшому шкільному віці.

Розвиток сенсорної та перцептивної сфер. Особливості відчуттів та сприймання молодшого школяра.

Розвиток уваги. Динаміка розвитку уваги молодшого школяра. Типи та стани уваги. Причини розсіяності уваги. Основні чинники розвитку та прийоми активізації уваги.

Розвиток пам'яті. Особливості пам'яті молодших школярів. Недоліки пам'яті молодших школярів. Ступені запам'ятовування тексту. Основні мнемічні прийоми.

Розвиток мислення. Динаміка та особливості мислительних операцій молодшого школяра. Порушення інтелектуального розвитку у молодшому шкільному віці. Прийоми розвитку мислення.

Розвиток мовлення. Особливості мовлення молодшого школяра. Динаміка розвитку мовлення молодшого школяра. Усне та письмове мовлення. Особливості читання. Формування способів розвитку думки в мовленні. Прийоми розвитку мовлення.

Розвиток уяви. Особливості уяви. Прийоми розвитку уяви.

Тема 12. Розвиток емоційно-вольової сфери в молодшому шкільному віці.

Розвиток волі. Зміни у вольовій регуляції діяльності і поведінки. Формування вольових якостей.

Розвиток емоційної сфери та її особливості в молодшому шкільному віці. Емоційні порушення та їх причини.

Розвиток соціальних емоцій.

Тема 13. Розвиток особистісної та комунікативної сфер в молодшому шкільному віці.

Формування характеру та соціальної поведінки. Розвиток самосвідомості та образу Я. Розвиток здібностей.

Засвоєння морально-етичних якостей, норм і правил поведінки.

Спілкування з дорослими та однолітками. Формування взаємовідносин, груп і колективів.

Роль спілкування, гри, навчання, трудової діяльності, міжособистісних стосунків у розвитку особистості.

Основні проблеми і деформації психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку в умовах сучасного українського суспільства, їх профілактика.

Тема 14. Психологічні особливості учбової діяльності молодших школярів.

Основні компоненти учбової діяльності молодших школярів.

Змістові складові учбової діяльності молодших школярів.

Цільові складові учбової діяльності молодших школярів.
 Мотиваційні складові учіння.
 Операційні складові учіння.
 Емоційно-вольові складові учіння.
 Комунікативні складові учіння.
 Результативні складові учіння.
 Контрольно-оцінні складові учіння.
 Ставлення учнів до учіння. Формування уміння вчитись.
 Вплив батьків на успіхи в навчанні дітей.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі						усього	у тому числі					
		Л	П	лаб	інд	консул	с.р.		Л	П	лаб	консул	с.р.	
1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	1 1	1 2		13
Модуль 1														
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи дитячої психології														
Тема 1. Дитяча психологія як наука	14	2	2				10	10						10
Тема 2. Закономірності психічного розвитку особистості.	9	2	2				5	10						10
Тема 3. Вікова періодизація.	10	2	2				6	10						10
Разом за змістовим модулем 1	33	6	6				21	30						30
Тема 4. Психічний розвиток у	14	4	2				8	11	0,5	0,5				10

немовлячому віці														
Тема 5. Психічний розвиток у ранньому дитячому віці	17	4	4				9	11	0,5	0,5				10
Разом за змістовим модулем 2	31	8	6				17	22	1	1				20
Тема 6. Загальні особливості психічного розвитку в дошкільному віці	9	2	2				5	12	0,5	0,5				10
Тема 7. Розвиток пізнавальних психічних процесів в дошкільному віці	16	4	4				8	11,5	1	0,5				10
Тема 8. Особливості розвитку емоційно-вольової, особистісної та комунікативної сфер у дошкільному віці	16	4	4				8	13,5	0,5	1				12
Разом за змістовим модулем 3	41	10	10				21	37	2	2				32
Тема 9. Психологічна готовність дитини 6-7 років до навчання в школі	7	2	2				3	10						10
Тема 10. Загальні	7	2	2				3	11	1					10

особливості психічного розвитку дитини в молодшому шкільному віці														
Тема 11. Розвиток пізнавальних психічних процесів в молодшому шкільному віці	7	2	2				3	11		1				10
Тема 12. Розвиток емоційно-вольової сфери в молодшому шкільному віці	8	2	2				4	10						10
Тема 13. Розвиток особистісної та комунікативної сфер в молодшому шкільному віці	8	2	2				4	10						10
Тема 14. Психологічні особливості учбової діяльності молодших школярів	8	2	2				4	10						10
Разом за змістовим модулем 4	45	12	12				21	62	1	1				60
<i>Усього годин</i>	150	36	34				80	150	4	4				14 2

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Дитяча психологія як наука	2	-
2	Закономірності психічного розвитку особистості.	2	-
3	Вікова періодизація	2	-
4	Психічний розвиток у немовлячому віці	2	0,5
5	Психічний розвиток у ранньому дитячому віці	4	0,5
6	Загальні особливості психічного розвитку в дошкільному віці	2	0,5
7	Розвиток пізнавальних психічних процесів в дошкільному віці	4	0,5
8	Особливості розвитку емоційно –вольової, особистісної та комунікативної сфер у дошкільному віці	4	1
9	Психологічна готовність дитини 6-7 років до навчання в школі	2	-
10	Загальні особливості психічного розвитку дитини в молодшому шкільному віці	2	-
11	Розвиток пізнавальних психічних процесів в молодшому шкільному віці	2	1
12	Розвиток емоційно-вольової сфери в молодшому шкільному віці	2	-
13	Розвиток особистісної та комунікативної сфер в молодшому шкільному віці	2	-
14	Психологічні особливості учбової діяльності молодших школярів	2	-

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Дитяча психологія як наука	10	10
2	Закономірності психічного розвитку особистості.	5	10
3	Вікова періодизація	6	10
4	Психічний розвиток у немовлячому віці	8	10
5	Психічний розвиток у ранньому дитячому віці	9	10
6	Загальні особливості психічного розвитку в дошкільному віці	5	10
7	Розвиток пізнавальних психічних процесів в дошкільному віці	8	12
8	Особливості розвитку емоційно –вольової, особистісної та комунікативної сфер у дошкільному віці	8	10
9	Психологічна готовність дитини 6-7 років до навчання в школі	3	10
10	Загальні особливості психічного розвитку дитини в молодшому шкільному віці	3	10
11	Розвиток пізнавальних психічних процесів в молодшому шкільному віці	3	10
12	Розвиток емоційно-вольової сфери в молодшому шкільному віці	4	10
13	Розвиток особистісної та комунікативної сфер в молодшому шкільному віці	4	10
14	Психологічні особливості учбової діяльності молодших школярів	4	10
	Разом	80	142

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено

10. Методи навчання

Основними формами навчання є:

Лекція – монолог викладача з елементами активізації пізнавальної діяльності студентів.

Практичне заняття – закріплення студентами з допомогою викладача програмних напрямків за заздалегідь складеним планом.

Самостійна робота студентів – самостійне індивідуальне виконання тематичних завдань.

Застосовуються наступні методи навчання:

За типом пізнавальної діяльності:

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемного викладу;
- дослідницький;
- відповідно до логіки пізнання:
- аналітичний;
- індуктивний;
- дедуктивний;

За основними етапами процесу:

- формування знань;
- формування умінь і навичок;
- застосування знань;
- узагальнення;
- закріплення;
- перевірка;

За системним підходом:

- стимулювання та мотивація;
- контроль та самоконтроль.

За джерелами знань:

- словесні – розповідь, пояснення, лекція;
- наочні – демонстрація, ілюстрація.

За рівнем самостійної розумової діяльності:

- проблемний;
- частково-пошуковий;
- дослідницький;
- метод проблемного викладання.

11. Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

11.1. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичних умінь та навичок) під час проведення аудиторних занять та самостійної роботи.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз першоджерел;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

Максимальна кількість балів, які студент може отримати під час *практичних занять – 5 балів.*

Шкала оцінювання:

5 балів – відмінний рівень

4 бали – достатній рівень

3 бали – задовільний рівень

2 бали – незадовільний рівень

1 бал – дуже низький рівень.

Критеріями оцінювання є:

Відмінний рівень: знання основних положень матеріалу, історії проблеми, термінології; уміння встановлювати міжпредметні зв'язки, самостійно наводити приклади, продукувати ідеї, визначати прикладні напрямки використання теоретичного матеріалу.

Достатній рівень: знання основних положень матеріалу, історії проблеми, термінології; уміння встановлювати міжпредметні зв'язки за допомогою викладача; переважає репродуктивний виклад інформації.

Задовільний рівень: домінує репродуктивний виклад інформації; труднощі в установленні міжпредметних зв'язків навіть з допомогою викладача; знання основної термінології.

Незадовільний рівень: фрагментарне засвоєння матеріалу; його повторне відтворення відбувається з аналогічними помилками.

Дуже низький рівень: відсутні елементарні уявлення про дитячу психологію як галузь наукового знання.

Крім того, студент має можливість отримати ***додатковий 1 бал*** на практичному занятті за постійні смислові доповнення, виправлення неточностей, активну участь у дискусіях та інтерактивних формах роботи.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль ***0 балів.***

В кінці кожного модуля підраховується *середнє арифметичне* всіх поточних оцінок, отриманих студентом протягом вивчення даного модуля

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, були учасниками олімпіад, конкурсів тощо можуть нараховуватися додаткові бали: *до 5 балів*.

Студент, який не з'являвся на практичні заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав *поточних оцінок*, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені практичні заняття, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

За виконання завдань *самостійної роботи* студент отримує *1 бал* за кожне виконане завдання.

11.2. МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля. Тривалість виконання модульних контрольних завдань не повинна перевищувати двох академічних годин.

Форми проведення модульних контролів під час вивчення дисципліни «Дитяча психологія»:

- комплексна письмова модульна контрольна робота;
- комплексне тестування.

До модульних контрольних робіт допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю.

Для проведення модульного контролю розроблено модульні контрольні завдання двох варіантів. Варіанти завдань для модульного контролю є рівнозначні за трудомісткістю. Кожен варіант містить 5 завдань.

За виконання завдань модульного контролю студент отримує *контрольну модульну оцінку* (кількість балів), яка враховується в процесі розрахунків модульної оцінки:

- максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу (МКР) – 5;
- максимальна кількість балів за кожне завдання – 1.

Перескладання МКР допускається в терміни, визначені викладачем, під час поточних консультацій. Студент, який не з'явився на модульний контроль (незалежно від причини), має право один раз повторно пройти модульний контроль у визначені викладачем терміни під час поточних консультацій.

Підсумкова кількість балів за *модуль* (модульна оцінка) визначається наступним чином: середньоарифметичний бал поточних оцінок + бал за

виконання завдань самостійної роботи + бал за виконання модульної контрольної роботи.

11.3. ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ

З дисципліни «Психологія дитяча та вікова» передбачена така форма семестрового контролю, як *екзамен*, який проводиться у кінці другого семестру.

Першим етапом семестрового контролю є визначення підсумкової семестрової модульної оцінки як суми підсумкових модульних оцінок, отриманих за результатами засвоєння всіх модулів.

Другим етапом є проведення екзамену у формі тестування або комплексних екзаменаційних завдань. Максимальна кількість балів, який студент може отримати під час екзамену – **40 балів**.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум **100 балів**) визначається як сума балів поточного, модульного контролю та екзаменаційної оцінки.

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни за КМСОНП (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та шестирівневою шкалою «зараховано», «не зараховано», за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності (форма № Н-5.03), Індивідуальний навчальний план студента (форма № Н-2.02), Залікову книжку студента (форма № Н-2.03). Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Дисципліна «Практикум з дитячої психології»

Поточне тестування та самостійна робота															Сума		
Змістовий модуль №1			Сума за М.1	Змістовий модуль №2			Сума за М.2	Змістовий модуль №3			Сума за М.3	Змістовий модуль №4			Сума за М.4	Екзамен	Підсумкова сесія
Практичні заняття	Самостійна робота	МКР		Практичні заняття	Самостійна робота	МКР		Практичні заняття	Самостійна робота	МКР		Практичні заняття	Самостійна робота	МКР			
5	5	5	15	5	5	5	15	5	5	5	15	5	5	5	15	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Вікова психологія».
2. Тексти лекцій (в електронному варіанті).

14. Рекомендована література

Базова

1. Абрамова Г.С. Возрастная психология. – М., 1997.
2. Абраменкова В. Во что играют наши дети? Игрушка и АнтиИгрушка. – М.: Яуза, Эксмо, Лепта Книга, 2006. – 640 с.
3. Абульханова – Славская К. А. Деятельность и психология личности. – М., 1980
4. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания. – Л., 1968.
5. Ануфриев А.Ф., Костромина С.Н. Как преодолеть трудности в обучении детей. – М.: Ось-89, 2003. – 272 с.
6. Асмолов А.Г. Психология личности. – М., 1990.
7. Баркан А.И. Практическая психология для родителей, или Как научиться понимать своего ребенка. – М.: АСТ-ПРЕСС, 2000. – 432 с.
8. Бернс Р. Развитие “Я – концепции” и воспитание. – М., 1986.
9. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте. – М., 1968.
10. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. – К., 2001.
11. Вікова психологія / За ред. Г.С.Костюка. – К., 1976.
12. Возрастная и педагогическая психология / Под ред М.В.Гамезо, М.В.Матюхиной, Т.С.Михальчик. – М., 1984.
13. Возрастная и педагогическая психология / Под ред А.В.Петровского. – М., 1979.
14. Волков Б. С., Волкова Н. В. Детская психология: от рождения до школы. 4-е изд., перераб. —СПб.: Питер, 2009. — 240 с
15. Выготский Л. С. Собрание сочинений: В 6 т. – М., 1982.
16. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія: Навч.посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 424 с.
17. Заброцький М.М. Вікова психологія. – К.: МАУП, 1998.
18. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – К., 1989.
19. Леонтьев А. Н. Избранные психологические произведения: В 2 томах. – М., 1983.
20. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка. – К., 1999.
21. Люблінська Г.О. Дитяча психологія. – К., 1973
22. Максименко С.Д. Теорія і практика психолого - педагогічного дослідження. – К., 1990.
23. Медведева И., Шишова Т. Дети нашего времени. – М., 2003. – 256 с.
24. Мир детства: Дошкольник / Под ред. А.Г.Хрипковой. – М., 1979.
25. Мир детства: Младший школьник / Под ред. А.Г.Хрипковой. – М., 1981.
26. Немов Р.С. Психология: Учеб. для студентов высш. пед. учеб. заведений. В 3 кн. – М., 2002.

- 27.Обозов Н. Н. Психология личностных отношений. – К., 1990.
- 28.Обухова Л.Ф. Возрастная психология. – М., 1996.
- 29.Осорина М.В. Секретный мир детей в пространстве мира взрослых. – СПб., 2007. – 276 с.
- 30.Павелків Р.В., Цигипало О.П. Дитяча психологія: Навч.посіб. – К.: Академвидав,2008. – 432 с.
- 31.Платонов К. К. Структура и развитие личности. – М., 1986.
- 32.Поліщук В.М. Вікова та педагогічна психологія. – Суми, 2007. – 330 с.
- 33.Психологія: Підручник для педагогічних вузів / За ред. Г.С.Костюка. – К., 1968.
- 34.Психология: Словарь / Под общ. ред. А.В.Петровского, М.Г.Ярошевского. –М., 1990.
- 35.Психология детства/ Под ред. А.А.Реана. – СПб., 2006. – 350 с.
- 36.Психология человека от рождения до смерти. / Под общ. ред. А.А.Реана. – СПб, 2003.
- 37.Родители и дети. Хрестоматия. Учебное пособие для факультетов психологии, социологии, экономики и журналистики. \ Сост. Райгородский Д.Я.– Самара: Издательский дом «Бахрах-М», 2003. – 784 с.
- 38.Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2009. – 360 с.
- 39.СклярOVA Т.В., Янушквичене О.Л. Возрастная педагогика и психология. – М., 2004. – 144 с.
- 40.Співпраця вчителя з батьками: Навчально-методичний посібник. – К.: Наук. світ, 2002. – 133 с.
- 41.Столин В.В. Самосознание личности. – М., 1983
- 42.Фельдштейн Д.М. Психология развития личности в онтогенезе. – М., 1989.
- 43.Хрестоматия по возрастной и педагогической психологии / Под ред. И.И.Ильсова, В.Я.Ляудис. – М.: МГУ, 1981.
- 44.Шишова Т.Л. Чтоб ребенок не был трудным. – М.: Лепта Книга, 2006. – 624с.
- 45.Эльконин Д.Б. Детская психология. – М., 1960.
- 46.Эльконин Д.Б. Избранные психологические труды. – М., 1989.

Додаткова література.

1. Аверин В.А. Психология детей и подростков. – СПб., 1998.
2. Братусь Б.С. Психологические аспекты нравственного развития личности. – М., 1977.
3. Валлон А. Психическое развитие ребенка. – М., 1967.
4. Гамезо М.В., Домашенко И.А. Атлас по психологии. – М., 1986.
5. Головаха Є.І., Паніна Н.В. Психологія людського взаєморозуміння. – К., 1989.
6. Корчак Я. Как любить детей. – Минск, 1980.
7. Леонтьев А.А. Язык, речь, речевая деятельность. – М., 1974.

8. Леонтьев А. А. Умейте слушать партнера по общению. – М., 1987.
9. Леонтьев А. Н. Проблемы развития психики. – М., 1981.
10. Лурия А.Р. Язык и сознание. – М., 1979.
11. Медведева И., Шишова Т. Книга для трудных родителей. Блиц-педагогика. – М.: Изд-во «Христианская жизнь», 2006. – 351 с.
12. Медведева И., Шишова Т. «Кто соблазнит малых сих...»: СМИ против детей. – М.: Изд-во «Христианская жизнь», 2006. – 320 с.
13. Медведева И., Шишова Т. Потомки царя Ирода. – М.: Изд-во Душепопечительского Православного Центра св. прав. Иоанна Кронштадского, 2003. – 288 с.
14. Медведева И., Шишова Т. Проклятие Хама. – М.: Изд-во храма Трех Святителей на Кулишках, 2005. – 136 с.
15. Павлов И.В. Общение с ребенком: тренинг взаимодействия. – СПб., 2008. – 87 с.
16. Пиаже Ж. Избранные труды. – М., 1994.
17. Психология развивающейся личности / Под ред. А. В. Петровского. – М., 1987.
18. Психологія спілкування / за ред. Вейтінгер А. П. – М., 1992.
19. Смирнов А. А. Проблемы психологии памяти. – М., 1966.
20. Степанов В.Г. Психология трудных школьников. – М., 2004. – 560 с.
21. Чебыкин А. Я. Эмоциональная регуляция учебно-познавательной деятельности. – Одесса, 1992.
22. Чамата П.Р. Самосвідомість та її розвиток у дітей. – К., 1965.
23. Шапарь В.Б. Практическая психология. Инструментарий. – Ростов н\Д, 2005. – 768 с.
24. Юсупов И .М. Психология взаимопонимания. – Казань, 1991.

15. Інформаційні ресурси

www.nbu.gov.ua	Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
http://psychology.com.ua/PsInsUa.html	Інститут психології ім. Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України
www.uk.wikipedia.org	Україномовна версія он-лайн енциклопедії «Вікіпедія»